

*Пащенко Євген Миколайович,
доктор філософії (PhD) старший викладач кафедри
військового права Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого
Стороженко Аліна Віталіївна,
слухачка Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого (Україна, м. Харків)*

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛО ВІЙСЬКОВОГО ПРАВА

Реформування нашої держави в умовах триваючого збройного конфлікту на фоні нових викликів і загроз та її безпеки актуалізує запровадження новітніх, науково обґрунтованих підходів з удосконалення нормативно-правової бази функціонування і розвитку військового права України.

У зв'язку зі сталим розвитком військового права як окремої галузі права набуває актуальності питання дослідження системи джерел військового права.

До системи джерел військового права входять нормативно-правові акти до яких належать: Конституція України, закони та підзаконні акти. З-поміж усіх зазначених джерел особливе місце займає основний Закон держави – Конституція України це фундаментальне джерело військового права.

Нормативно-правові акти утворюють цілісну ієрархічну систему джерел будь якого права. П.П. Богуцький зазначив, що «юридичні джерела військового права, утворюючи певну систему, є зовнішнім виявленням внутрішнього змісту зазначеної комплексної галузі права, яка регулює публічні відносини, що виникають і діють у військовій та військово-цивільній сфері під час реалізації функції захисту держави».

Конституція України, якою «визначено механізм забезпечення оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності, а також забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України шляхом покладення цих функцій відповідно на Збройні Сили, військові формування та правоохоронні органи держави».

Конституцією України визначаються основні засади державної політики, спрямовані на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх та внутрішніх загроз, слід розглядати як надзвичайно важливе правове підґрунтя на шляху до існування, самозабезпечення та подальшого розвитку суверенної держави. Також варто зазначити, що Конституція України є основою правової системи України, по-перше,

визначає основні принципи та норми, що регулюють військово-правові відносини, по-друге, має найвищу юридичну силу, що зумовлює пріоритет її норм над нормами інших джерел військового права. Ще однією характерною рисою є встановлення основ організації та функціонування Збройних Сил України та інших військових формувань. Права і свободи військовослужбовців, визначаються Конституцією України, іншими законодавчими актами, де передбачаються заходи щодо створення механізму їх правового захисту.

Конституція України містить положення, що становить систему джерел військового права та регулюють діяльність військової сфери, а саме:

Стаття 17: Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Стаття 65: Захист вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України. Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону.

Стаття 106 пункт 17: Президент України є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави.

Також в Основному Законі зазначені обов'язки посадових осіб у сфері військових правовідносин, та охарактеризовано діяльність координаційного органу з питань національної безпеки та оборони.

Висновок. Беззаперечно, можна говорити про норми Конституції України як фундаментальне підґрунтя забезпечення військового права, які становлять систему його джерел, визначають розвиток військового права в системі галузей права і такими, що забезпечують основні напрями розвитку військового законодавства. Норми Конституції України мають припис обов'язковості їх виконання та забезпечують ієрархію законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, при цьому повинна бути забезпечена системність і узгодженість щодо правових основ для створення нових джерел військового права і впровадження їх в систему військового законодавства задля удосконалення нормативних основ національної безпеки та обороноздатності держави.